

A liberális polgárság szervezkedése.

Irta Wimmer Fülöp.

Helyénvalónak látom a „Szege“-ben vasárnap megjelent cikkhez egy pár megjegyzést fűzni, azon kezdve, hogy cikkem megjelenése óta állandóan kapom városunk polgárságának minden rétegétől az akcióhoz való csatlakozási nyilatkozatokat, kivétel nélkül annak elismerésével, hogy az akciót időszerűnek, szükségesnek, sőt sürgősnek tartják és azt szívesen támogatni készek.

Ezeknek, valamint Dr. Pap Róbert és Vértes Miksa uraknak a vasárnapi cikk keretében adott jóleső biztatást és támogatást megköszönve kijelentem, hogy e soroknak főcélja polemizálni azon két némileg eltérőnek látszó nyilatkozattal, amelyek Ottovay Károly és Dr. Ujj József urak részéről történtek.

Ottovayval, a szabadelvű pártnak az utolsó választáskor volt érdemes elnökével szemben könnyű dolgom van, azért, mivel köztünk csak egy, saját nyilatkozata szerint, „rövid időbeli“ különbözet áll fenn, amennyiben ő az új szervezkedést most még nem tartja időszerűnek, hanem várni akar, amíg a liberális eszmék felülről indulva, különösen a hivatalnokok körében újból megfelelő tért hódítanak.

Ottovay barátomnak erre csak azt felelem, hogy éppen a „Központi Választmány“ megválasztásánál bebizonyosodott, hogy mily nagy hátrány a liberálisokra nézve a szerveztlenségük és hogy tehát kár, de fölösleges is a szervezkedéssel várni, amíg a liberális eszmék, amit mindannyian várunk és remélünk, újból széles körökben jogos helyüket elfoglalják; hanem kétségtelenül helyesebb a szervezkedést minél előbb elvégezni, a keretet megalkotni és ezen keret segítségével minden további mulasztásnak elejét venni, sőt a történet mulasztást jóvá tenni és ezzel — habár kezdetben kisebb keretben is, — nyugodtan bevárni azt, amíg a nagyobb és a nagy tömegek csatlakoznak.

Kissé nehezebb a dolgom Ujj József dr. tisztelt barátommal szemben, akinek nyilatkozatára nagy súlyt fektetek, mivel velem együtt ott volt hosszú évek során a szabadelvű párt vezetőségében és liberálisusához bizonyára szó sem fér.

Nyilatkozata azonban mégis kissé tulságosan opportunistá, mert akármilyen okból, talán a jelenlegi viszonyok tulbecslése miatt egyenesen „kiegyezést“ keres a valódi liberalizmus és a ma fennálló viszonyok között és különösen nem akar szembenézni a felekezeti kérdésnek.

Határozottan állítom, hogy a liberalizmus hiánya, az antiliberalizmus, ha csak kizárólag nem, de leginkább a felekezeti kérdés felvetésében, illetve az antiszemitizmus lobogtatásában nyer kifejezést. Liberalizmus és antiszemitizmus tehát egymást kizárják, úgy hogy egy valóban liberálisan gondolkodó ember a felekezeti kérdését programjából, de egész gondolkodásából eleve ki kell, hogy zárja.

Ezen kérdés elől kitérni nem lehet, ezt nyíltan pertraktálni kell és noha legkevésbé én kívánom a felekezeti kérdést felvetni és felszínen tartani, mégis határozottan meggyőződése, hogyha egy eredményesen működő, tisztán szabadelvű szervezkedés létrehozásán dolgozunk, a sajnos eléggé előtérben álló zsidókérdésnek szemébe kell néznünk, mert aki valóban szabadelvű, annak semmi köze nem lehet ahhoz, hogy szabadelvű polgártársa melyik felekezethez tartozik.

Remélem és nagyon szeretném, ha Ujj József dr., akinek én a szabadelvű párt megszervezésében nagy szerepet szántam, ezen álláspontom helyességét elismerné.

Ezen elvi fejtegetések után, röviden rátérve még a szervezkedés szükségességére, a központi választmány körül elvesztett csata következményeit csak úgy parallelizálhatjuk, ha minél előbb megszervezzük a szabadelvűek pártját és ezen szervezet segítségével éber figyelemmel kísérjük a központi választmány működését; akármily elfogult legyen is az, a törvény az állampolgárok jogait biztosítja és ha tehát a választói listákból pártterdeből netalán kihagyott, választásra jogosultak érdekeit kellő figyelemmel és körültekintéssel intézzük, az erőszakosan akármilyen rövidre szabott felszólamlási időben a felszólamlást megtehetjük és így

az elvesztett előcsata hátrányos következményeit elháríthatjuk. De ismétlem és ezt bizonyára mindenki látja, erre szervezkedés — minden irányban való szervezkedés — szükséges.

Egy ily szervezetnek nem kellene a tisztán és kizárólag csak politikai ügyek elintézésénél megállni, de helyes szervezés mellett párttagjainak segítségére lehetne pl. oly ügyben is, amely városunk kereskedőit és iparosait épp jelenleg nagyban foglalkoztatja, a kereseti adónak ismert, általánosan panasztolt igazságtalan kivetése kérdésében.

Ujból felkérem és felhívom tehát Szege szabadelvű polgárságát, tegye félre minden, a jelenlegi viszonyok behatása alatt fennálló aggodalmát, főleg kényelmét, s gondoljon hazánk és városunk oly szükséges békéjére és haladására, amelynek kétségtelen előfeltétele az, hogy valódi szabadelvűség legyen az uralkodó jelszó, polgár és polgár között nem felekezet, hanem csak a valódi érdem legyen a megkülönböztető és így együtt dolgozzunk hazánk és városunk javára.

Ez és csakis ez a szabadelvűek célja.

Nagy Emil elutazott Prágába.

A magyar-cseh jogi és politikai tárgyalás — mint ismeretes — a csehek túlzott követelése miatt meghiusult. A megállapodás szerint mindkét részről az illetékes szakminiszterekre bízta a döntést, akik néhány napon belül össze is ülnek Prágában. Nagy Emil igazságügyminisz-

ter vasárnap este már elutazott Budapestről s Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter kedden követi. A legnehezebb munka a kultuszminiszterre vár, mert a csehek a közalapítványok kérdésében meglehetősen merev álláspontra helyezkedtek.

Kilencnapos szünet a iskolákban vörheny miatt.

(A Szege tudósítójától.) Dr. Wolf Ferenc egészségügyi főtanácsos, a tisztí főorvosi hivatal vezetője előterjesztést tett a tanács hétfői ülésén a veszedelmesen szaporodó vörheny-megbetegedések ügyében. Előterjesztésében azt javasolta, hogy a város hatósága a járvány leküzdése érdekében rendelje el az összes normáliskolák és a középiskolák alsó négy osztályának kilenc napra való bezárását, mert a veszedelmes gyermekbetegségnek az iskola a legjobb terjesztője. A tanács a kérdést a polgármesterhez tette át, mert az egészségügyi törvények értelmében az ügy elintézése az ő hatáskörébe tartozik.

A polgármester csak hosszas tárgyalások után fogadta el a főorvos előterjesztését. Az volt az álláspontja ugyanis, hogy a törvény értelmében csak akkor rendelheti el a tanítás felfüggesztését, ha a betegség járványszerűen lépett fel és az iskolákban a megbetegedett diákok száma túlhalad, vagy elér bizonyos megállapított százalékot. A vörheny — a főorvos jelentése szerint — eddig még nem járványszerű, de az iskolák bezárására éppen a járvány megelőzése érdekében, mint preventív óvintézkedésre van szükség. Az első vörheny-megbetegedést november másodikán jelentették be hivatalosan a főorvosi hivatalnak, november közepéig csak szór-

ványosan történtek újból megbetegedések, de tizenhatodika óta az átlagos bejelentett megbetegedés naponta négy-öt. Szegeden azonban divik még az a rossz szokás, hogy — különösen a perifériákon — csak halálos veszedelem esetén mennek orvoshoz a szülők és így a vörheny-megbetegedéseknek alig tizedrésze jut a főorvosi hivatal tudomására. November másodikától harmincadikáig mindössze száztizenhét vörhenyes beteg jelentettek be, ami — a főorvos véleménye szerint — azt jelenti, hogy a város területén legalább ezer vörhenyes beteg van. A preventív intézkedések megtételének tehát elérkezett az ideje.

A főorvos érvelése meggyőzte a polgármestert, aki főadva eredeti álláspontját, a kérdés letárgyalására nem hívta össze az egészségügyi bizottságot, hanem saját hatáskörében elrendelte az összes elemi iskolák és a középiskolák alsó négy osztályának december negyedikétől tizenegyedikéig való bezárását. A szünet tehát ezekben az iskolákban már kedden megkezdődik.

A főorvostól szerzett információk szerint a vörhenyes megbetegedések ebben az évben kivétel nélkül enyhe lefolyásúak voltak. Kérdés azonban, hogy a betegség idővel nem fordul-e súlyosabbra?

Kitört a kiflisztrájk.

(A Szege tudósítójától.) Megirta a Szege, hogy a szegedi pékiparosok és az árvizsgáló bizottság között kenyér-, helyesebben kiflitörésre került a sor. Az árvizsgáló bizottság ugyanis felfüggesztve a péksütemények szabad forgalmát, ismét megállapította a személye és kifli irányát. A pékiparosok szakosztálya úgy találta, hogy a megállapított irányárak túlalacsonyok és betartásuk a pékek anyagi romlását okozná, mert ráfizetnének. Elhatározták tehát, hogy abban az esetben, ha az árvizsgáló bizottság nem veszi sürgősen revízió alá sérelmezett határozatát, a péksütemények gyártását tüstént beszüntetik, szóval kiflisztrájkot rendeznek Szegeden. Elhatározásukat küldöttségileg adták Balogh Károly tanácsnok tudtára, aki azonban úgy nyilatkozott a küldöttség előtt, hogy az árvizsgáló bizottság lelkiismeretes árelemzés alapján hozta meg határozatát, a megállapított irányárakba megfelelő haszonszázalékot kalkulált be, tehát azok redukálásáról szó sem lehet. Ha a pékiparosok alacsonyok tartják az irányárakat, felebezzék meg az árvizsgáló bizottság határozatát az Országos Központi Árvizsgáló Bizottsághoz, de legyenek óvatosok, mert könnyen megtörténhetik, hogy az OKAB még alacsonyabb árakat állapít meg. A fővárosban ugyanis lényegesen olcsóbb még most is a péksütemény, mint Szegeden.

A pékiparosok a polgármesternél is próbálkoztak. A polgármester azonban közölte a küldöttséggel, hogy az árvizsgáló bizottságnak autonóm jogköre az ár megállapítás, abba tehát nem szólhat bele, hanem azt ajánlotta a pékeknek, hogy egyezzenek meg Balogh Károlyval, szállítsák le a kenyérárakat, az árvizsgáló bizottság cserébe egészen biztosan felszabadítja a péksüteményeket és azt sem kifogásolja, ha a pékek ezreket kérnek egyegy kifliért. A pékek a polgármester jó tanácsát nem fogadták meg — sőt —, úgy látszik, hogy meg is nehezítették érte, amint az az alábbiakból kiderül és bejelentették, hogy ha sérelmüket nem orvosolják, megkezdik a kiflisztrájkot. A polgár-

mester ezeketán megkérte Milota Jánost, a hatósági kenyérgyár üzemvezetőjét, hogy készítsen árkalkulációt a kifli- és a személygyártáshoz, a pékek küldöttsége pedig eltávozott.

Ez történt szombaton és vasárnapra valóban kitört a kiflisztrájk. A süteményes nének és a süteményes bácsik nem jelentek meg öles kosaraikkal és illatos áruikkal az utcákon, a kávéházi vendégek délutáni kávéjához kifli helyett kenyéret szervirozott a szöke kenyeres lány, de úgy a város képe nem nagyon változott meg. Az emberek derűs nyugalommal vették tudomásul a pékek és az árvizsgálók harcát, a péksüteményről való lemondás nem esett nehezükre, hiszen alig néhány év előtt, a háborus évek alatt el is szoktak már ettől az „olcsó“ csemegétől. A város lakossága így nem vonult fel tüntető menetben a város-háza elé, ahol az árvizsgáló bizottság ülészik néha és öblös hangú népszónokok sem követelték a Kossuth-szobor alatt a kifliárak felemelését, sőt sok helyen olyanféle nyilatkozatot is hallottunk, hogy „legalább a péksütemény kiesik így a beszerzendő szükségletek rovatából.“

A kiflisztrájkban azonban van egy komolyabb oldala is, itt-ott mellékvágányokra terelődött a mozgalom és néhány pék beszüntette a kenyérsütést. A pékiparosok szakosztálya ugyanis nemcsak a kifliárak miatt nehezelt meg az árvizsgáló bizottságra, hanem azért is, mert a bizottság elutasította a kenyérsütés díjainak felemelésére vonatkozó kérelmét. A sütési sztrájk azonban nem általános, csak a mérgesebb pékiparosok küldik vissza a hozzájuk küldött kenyértésztákat. A háziasszonyok nem jönnek azért zavarba, más, nem sztrájkoló pékhez küldik el a kenyéruket, vagy — legrosszabb esetben — apró cipók formájában otthon sűtik meg, a lerniben.

A pékiparosok — mint említettük — kissé megnehezítették a polgármesterre és ez a nehezítés demonstratív tünetekben már meg is nyilvánult. A polgármesteréknél ugyanis hétfőn volt a kenyér-